

SKIEPIJIMO APIMČIŲ ANALIZĖ ŠIAULIŲ APSKRITYJE 2018 M.

Vakcinomis valdomų užkrečiamųjų ligų, nuo kurių skiepijama pagal Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepijimų kalendorių, skiepijimo apimtys 2018 m. daugelyje Šiaulių apskrities administracinių teritorijų sumažėjo. Visose amžiaus grupėse skiepijimo apimtys pakankamos ir aukštesnės nei 95 proc. yra tik Šiaulių ir Pakruojo rajonuose. Žemiausios skiepijimo apimtys Šiaulių apskrityje išlieka 2 metų amžiaus grupėje skiepijant difterijos, stabligės, kokliušo, poliomieliito ir *Heamophilus influenza* (DTaP-IPV-Hib4) vakcina – 92 proc. (Lietuvoje – 89,74 proc.), ypatingai Šiaulių mieste – 88,6 proc., bei skiepijant 1 metų amžiaus hepatito B vakcina (HepB3) – 94,8 proc. (Lietuvoje – 95,95 proc.). Pakankamai aukštos skiepijimo apimtys 2018 m. išliko skiepijant tymų, raudonukės, epideminio parotito vakcina (atitinkamai MMR1 2 metų amžiaus – 95,2 proc. ir MMR2 7 metų amžiaus – 95,9 proc.), išskyrus Šiaulių mieste – 2 m. vaikų MMR1 siekė 93,7 proc., 7 metų vaikų MMR2 – 94,2 proc., ir Joniškio rajone – 2 metų vaikų MMR1 92,4 proc. (1 lentelė).

1 lentelė. Vaikų profilaktinių skiepijimų apimtys Akmenės rajono savivaldybėje, Šiaulių apskrityje ir Lietuvoje 2018 m.

Teritorija	Tuberkuliozė (BCG)	Hepatitis B (HepB3)	Difterija, stabligė, kokliušas poliomieliitasHemophilusinfl . B (DTaP-IPV-HiB4)	Difterija, stabligė, kokliušas, poliomieliitas (DTaP-IPV5)	Difterija, stabligė, (dT6)	Tymai, raudonukė, epid.parotitas (MMR1)	Tymai, raudonukė, epid.parotitas (MMR2)
	naujagimiai	(1m.)	(2 m.)	(7 m.)	(16 m.)	(2 m.)	(7 m.)
Akmenės r.	98	94,6	96,4	95,9	90,1	95,2	96,2
Šiaulių apsk.	97,6	94,8	92	95,1	96,7	95,2	95,9
Lietuva	96,42	95,95	89,74	91,76	92,4	92,15	91,6

Šiaulių apskrityje 2018 m., kaip ir 2017 m., skiepijimo apimtys skiepijant pneumokokinės infekcijos vakcina, lyginant su kitomis vakcinomis, yra nepakankamos (PCV3 1 m. – 84,4 proc.), tačiau yra didesnės už Lietuvos vidutines skiepijimo apimtis. Daugiausiai vaikų šia vakcina paskiepyta Radviliškio (94,1 proc.) rajone, mažiausiai – Joniškio rajone (80,7 proc.) (2 lentelė).

Vakcina	Metai	Akmenės raj.	Šiaulių apsk.	Lietuva
PCV1 (iki 1m.)	2016	86,0	84,7	81,6
	2017	86,6	85,5	83,4
	2018	84,7	86,4	82,72
PCV3 (1 m.)	2016	85,0	87,0	81,6
	2017	88,1	85,4	82,5
	2018	85,3	84,4	81,94

2 lentelė. Pneumokokinės vakcinės apimtys Akmenės rajono savivaldybėje, Šiaulių apskrityje ir Lietuvoje 2016-2018 m.

2016 m. rugsėjo mėn. pradėjus skiepyti 11 metų amžiaus mergaites žmogaus papilomos viruso vakcina (ŽPV), 2018 m. Šiaulių apskrityje skiepimo apimtys 11 metų amžiaus mergaičių grupėje paskiepijant pirmąją vakcinos dozę siekia 60,94 proc. ir 12 metų amžiaus mergaičių grupėje siekia 97,45 proc. (3 lentelė).

3 lentelė. Žmogaus papilomos viruso vakcinos apimtys Akmenės rajono savivaldybėje, Šiaulių apskrityje ir Lietuvoje 2018 m.

Vakcina	Akmenės raj.	Šiaulių apsk.	Lietuva
HPV1 (11 m.)	69,77	60,94	55,34
HPV2 (11 m.)	45,35	27,6	27,00
HPV1 (12 m.)	66	97,45	77,78
HPV2 (12 m.)	58	70,71	65,16

Analizuojant vaikų nepaskiepimo priežastis, išlieka didėjantis nepaskiepytų vaikų skaičius dėl tėvų (globėjų) atsisakymo skiepyti jau gimdymo namuose (BCG ir HepB1), o vyresniame amžiuje ir kitais skiepais – ypač 3 kartus daugiau vaikų nepaskiepyta 2 metų amžiaus grupėje skiepijant difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielioto ir *Heamophilus influenza* (DTaP-IPV-Hib4) vakcina ir tymų, raudonukės, epideminio parotito vakcina (MMR1) vakcina. Kaip ir 2017 m., nemaža dalis vaikų nepaskiepijama dėl migracijos – išvažiuojant gyventi į kitas šalis ar keičiant gyvenamąją vietą Lietuvoje, pasirenkant kitą asmens sveikatos priežiūros įstaigą. Dėl dažnų trumpalaikių susirgimų/infekcijų ar kviečiant neatvykstantiems skiepytis, t.y. nepaskiepijama be priežasties daugiausia 2 metų amžiaus grupėje skiepijant difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielioto ir *Heamophilus influenza* (DTaP-IPV-Hib4) vakcina.

Nepageidaujamų reakcijų į skiepus Šiaulių apskrityje registruojami pavieniai atvejai. 2012-2017 m. laikotarpiu dažniausios nepageidaujamos reakcijos į skiepus – kairės pažasties limfadenitas, abscesas injekcijos vietoje – skiepijant nuo tuberkuliozės. 2018 m. nepageidaujamų reakcijų į skiepus Šiaulių apskrityje neužregistruota.

Šiaulių apskrityje skiepimo sezoninio gripo vakcina apimtys per pastaruosius 3 gripo sezonus didėjo ir 2018/2019 m. gripo sezono laikotarpiu siekė 6,1 proc. Tikėtina, kad skiepimo sezoninio gripo vakcina apimčių didėjimui teigiamą pokytį galėjo turėti nuo 2016 m. įsigaliojusi nauja skatinamoji pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslauga šeimos gydytojams ir slaugytojams.

2018/2019 gripo sezono metu, daugelyje Šiaulių apskrities teritorijų padidėjo skiepimo sezonine gripo vakcina apimtys. Kaip ir praėjusiais sezonais, daugiausiai nuo sezoninio gripo pasiskiepijo Pakruojo (11,8proc.) rajono gyventojai. Aukštos skiepimo apimtys, viršijančios Šiaulių apskrities (5,4 proc.), yra Kelmės (10,5 proc.), Joniškio (8,2 proc.), ir Akmenės (6,1 proc.) rajonuose. Ypač žemos skiepimo sezonine gripo vakcina apimtys išlieka Radviliškio rajone (4,1 proc.) ir Šiaulių rajone (2,9 proc.).

2018/2019 m. gripo sezonu Šiaulių apskrityje valstybės biudžeto lėšomis ir mokama sezoninio gripo vakcina paskiepyti 16078 asmenys, t.y. 6,1 proc. visų apskrities gyventojų. Iš visų paskiepytų Šiaulių apskrities gyventojų, 87,1 proc. asmenų paskiepyti valstybės biudžeto lėšomis finansuojama sezoninio gripo vakcina. Didžiąją dalį paskiepytųjų, sudarė vyresni nei 65 m. amžiaus asmenys, kurių skiepimo apimtys išlieka aukščiausios ir siekia 15,8 proc. Didžiausios skiepimo apimtys šios rizikos grupės asmenų yra Pakruojo r. (29,3 proc.) ir Kelmės r. (27,4 proc.), mažiausios - Šiaulių r. (8,5 proc.), Radviliškio r. (12,2 proc.) ir Šiaulių m. (12,4 proc.) (4 lentelė).

4 lentelė. 2018/2019 m. sezoninio gripo vakcinos įskiepijimas Akmenės rajono savivaldybėje, Šiaulių apskrityje

Savivaldybė	Paskiepytų asmenų sk.	Paskiepytų asmenų sk. mokama vakcina	Paskiepytų asmenų sk. nemokama vakcina	Skiepijimo nuo gripo apimtys	Paskiepytų vyresnių nei 65 m. asmenų sk.	Asmenų vyresnių nei 65 m. skiepijimo nuo gripo apimtys	ASPI gautos nemokamos vakcinos doz. sk.	ASPI įskiepyta nemokama gripo vakcina proc.
Akmenės r.	1310	40	1270	6,7	719	15,4	1270	100
Šiaulių apsk.	16078	2081	13997	6,1	8800	15,8	14032	99,8

Nuo 2010/2011 m. gripo sezono pradėta skiepyti nėščiąsias moteris valstybės biudžeto lėšomis finansuojama sezoninio gripo vakcina. 2018/2019 m. paskiepytos 53 nėščios moterys (2015/2016 m. – 3 nėščiosios, 2016/2017 – 41 nėščioji, 2017/2018 m. – 74 nėščios moterys). Analizuojant pagal apskrities administracines teritorijas, daugiausiai 2018/2019 m. sezono laikotarpiu nėščių moterų paskiepyta Šiaulių mieste Pakruojo rajone.

Įvertinus 2018 m. Šiaulių apskrities ASPI pateiktus pneumokokinės polisacharidinės konjuguotos vakcinos įskiepijimo duomenis, stebimas aktyvesnis pneumokokinės infekcijos rizikos grupių skiepijimas nuo pneumokokinės infekcijos. Per metus paskiepyti 1 092 rizikos grupėms priklausantys asmenys, tai yra 2,3 kartus daugiau nei 2017 m. Kaip ir praėjusiais metais, stebimas pasyvesnis vaikų skiepijimas – vaikai iš visų paskiepytųjų sudarė tik 14 proc. Palyginus įskiepijimo duomenis pagal suaugusiųjų rizikos grupes, daugiausia paskiepyta asmenų sergančių navikais (33 proc.), cukriniu diabetu (27 proc.) ir lėtine obstrukcine plaučių liga (21 proc.). Vaikų rizikos grupių skiepijimo situacija išlieka nepakitusi, daugiausia paskiepijama vaikų sergančių bronchine astma (55 proc.) ir vaikų turinčių įgimtą širdies ydą (26 proc.). 2018 m. didžioji dalis rizikos grupių asmenų nuo pneumokokinės infekcijos paskiepyta Šiaulių miesto (39 proc.), Kelmės (19 proc.) ir Pakruojo (18 proc.) rajonų ASPI (5 lentelė).

5 lentelė. Įskiepytas pneumokokinės polisacharidinės konjuguotos vakcinos kiekis pneumokokinės infekcijos rizikos grupėms Akmenės rajono savivaldybėje, Šiaulių apskrityje 2017-2018 m.

Administracinė teritorija	Įskiepyta (doz.)			
	2017 m.		2018 m.	
	Rizikos grupėms priklausantys suaugę asmenys	Rizikos grupėms priklausantys vaikai (2-18 m.)	Rizikos grupėms priklausantys suaugę asmenys	Rizikos grupėms priklausantys vaikai (2-18 m.)
Akmenės rajonas	83	12	34	10
Šiaulių apskritis	338	128	957	135

2018 m. į Šiaulių apskrities administracinių teritorijų asmens sveikatos priežiūros įstaigas kreipėsi 447 asmenys, nukentėję nuo naminių ar laukinių gyvūnų. Pasiutligės vakcina Šiaulių apskrityje skirta 180 asmenų (40,3 proc.). Nuo 2010 m. buvo stebima poekspozicinės pasiutligės imunoprofilaktikos skyrimo mažėjimo dinamika. 2018 m. poekspozicinės pasiutligės imunoprofilaktikos skyrimas išlieka panašus kaip ir 2017 m. – 40,3 proc., nors nukentėjusių asmenų skaičius yra ženkliai sumažėjęs, lyginant su 2010 m. Šiaulių apskrityje nuo 2009 m. pasiutlige sergančių gyvūnų nenustatyta. Paskutiniai pasiutligės atvejai Šiaulių apskrityje registruoti 2008 m. – 2 laukiniams ir 3 naminiams gyvūnams.

Vertinat paskirtos pasiutligės vakcinos sunaudojimą, visą skirtą poekspozicinės pasiutligės imunoprofilaktikos kursą užbaigė pusė (63,9 proc.) besiskiepijančių asmenų. Gydytojui rekomendavus pasiutligės vakcinos kursas buvo nutrauktas 33 asmenims (18,3 proc.), daugiausiai – Kelmės rajone (48,3 proc.). Šiaulių apskrityje iš visų nukentėjusių nuo gyvūnų asmenų, daugiausia antirabinės vakcinos, kaip ir 2017 m., skirta Kelmės (90,6 proc.) ir Radviliškio (54,8 proc.) rajonuose. Kelmės rajone iš 32 sužalotų gyventojų poekspozicinė imunoprofilaktika skirta 29 asmenims, tačiau pilną vakcinacijos kursą baigė tik 11 t.y. 37,9 proc. sužalotųjų. Net 14 Kelmės

rajono gyventojų, t.y. 48,3 proc. nutraukė vakcinacijos kursą gydytojui rekomendavus, nes gyventojus sužaloję gyvūnai turėjo šeimininkus ir buvo kliniškai sveiki (6 lentelė).

6 lentelė. Pasiutligės imunoprofilaktika Akmenės rajono savivaldybėje, Šiaulių apskrityje 2018 m.

Teritorija	Kreipėsi	Paskirta pasiutligės vakcina		Užbaigė vakcinacijos kursą		Skiepytis atsisakė		Nutraukė vakcinacijos kursą			
		Abs.sk.	%	Abs. sk.	%	Abs.sk.	%	Patys		Gydytojui rekomendavus	
								Abs. sk.	%	Abs. sk.	%
Akmenės r.	37	11	29,7	6	54,5	-	-	5	45,5	-	-
Šiaulių apsk.	447	180	40,3	115	63,9	7	3,9	25	13,9	33	18,3

Straipsnyje panaudota Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Šiaulių departamento informacija

Parengė visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė Rūta Čijunskaitė